

N:o 26.

Ank. till Riksd. kansli den 26 mars 1895, kl. 2 e. m.

Utlåtande, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagtens behof samt att till krigsbruk afstå hästar och fordon.

Genom en den 18 sistlidne januari aflåten proposition, n:o 28, som till lagutskottet hänvisats, har Kongl. Maj:t, under återopande af det propositionen bifogade utdrag af protokollet öfver landförsvarsärenden, föreslagit Riksdagen att antaga här nedan införda förslag till

1:o) lag angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagtens behof; samt

2:o) lag angående skyldighet för enskilde att till krigsbruk afstå hästar och fordon.

Frågan om en så kallad requisitionslag, hvarigenom ett ordnadt tillvägagående skulle vinnas, då i krig enskildes egendom eller arbetskraft måste tagas i anspråk för försvarsändamål, har redan förut utgjort föremål för Riksdagens behandling.

Vid 1889 års riksdag framlade Kongl. Maj:t proposition angående skyldighet för enskilde att fullgöra requisition för krigsbehof samt att

till krigsbruk afstå hästar och fordon. Frågan förföll emellertid till följd af kamrarnes olika beslut. Andra Kammaren godkände nemligen den af lagutskottet i dess utlåtande i ämnet uttalade åsigt, att lagförslagen icke utan föregående grundlagsändring kunde af Riksdagen antagas, hvaremot i Första Kammaren den mening gjorde sig gällande, att grundlagen icke lade något hinder i vägen för förslagens antagande.

I syfte att undanrödja de formella betänkligheter, som sålunda inom Riksdagen yppat sig emot antagande af lagar af ifrågavarande slag, beslöt 1893 års Riksdag att antaga till hvilande förslag till ändrad lydelse af § 74 regeringsformen, hvilket förslag af påföljande Riksdag godkändes och af Kongl. Maj:t gillades; och har följaktligen det hinder för antagande af dylika lagar, som vid 1889 års riksdag ansetts ligga i dåvarande lydelsen af nämnda paragraf, blifvit undanröjdt.

I fråga om de skäl, som tala för nödvändigheten att requisitions-lagar komma till stånd, tillåter sig utskottet erinra om hvad statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet i sammanhang med aflåtandet af Kongl. Maj:ts proposition i ämnet vid 1889 års riksdag till statsrådsprotokollet anført.

Departementschefen yttrade bland annat följande:

»Härrarne lefde i nutidens krig, om icke uteslutande, så dock till större delen på det lands bekostnad, i hvilket operationerna försigginge, och uppenbart vore, att, då detta krigsföringssätt nästan erhållit en folk-rättslig sanktion, samt i hvarje fall en invasionshär icke torde underlåta att med krigets rätt anlita det försvarande landets tillgångar för sitt underhåll, hvarje krigsstyrelse måste söka att åt egen här, då den rörde sig inom eget område, genom bestämda lagbud förvärfva enahanda rättigheter.

Om en dylik lagstiftning försummades, så beredde det försvarande landet redan från krigets första början sin motståndare på sin egen bekostnad fördelar, hvilka kunde blifva afgörande för krigets utgång.

Motståndaren rörde sig då fritt utan att åt förplägningsväsendet nödgas egna denna ängsliga uppmärksamhet, som förlamat så många i öfrigt väl uttänkt krigsrörelse, under det att den försvarande vid hvarje steg med omsorgsfull noggrannhet måste tillse, att de för truppernas underhåll nödiga förråden funnes sammanförda på de olika marschvägarne. Att ett dylikt förhållande måste ofördelaktigt återverka på den försvarande härens operationer låge i öppen dag, och gifvet vore, att man icke intill krigets utbrott kunde låta anstå med antagande af en så beskaffad lagstiftning. Den vore af yttersta vikt redan före mobiliseringen, hvares hastiga genomförande vore en af den nutida militära

administrationens förnämsta uppgifter. Truppernas koncentration och strategiska uppmarsch kunde svårigen med erforderlig snabbhet försiggå utan rättigheten att genom requisitioner sörja för deras underhåll.

Dessutom måste noga besinnas, att en dylik lags blotta antagande i och för sig ej gjorde till fyllest; en mängd reglementariska föreskrifter, med den till utgångspunkt, måste redan före krigsutbrottet vara utfärdade och väl kända af de myndigheter, som under kriget och förberedelserna dertill skulle tillämpa dem.

Det torde alltså vara oundgängligen nödvändigt, att den rätt i förevarande afseenden, som genom lagstiftningen borde tilläggas krigsstyrelsen, vore på förhand genom bestämda lagar noggrant angifven.

Så länge landet njöte en ostörd fred, innebure denna åtgärd inga ökade bördor för befolkningen, och om kriget en gång utbröte, skulle säkerligen den under freden antagna lagen, långt ifrån att öka de från ett krig inom egna landamären oskiljaktiga uppoffringarna för befolkningen, genom det lagbundna tillvägagåendet i icke oväsentlig mån bidra att lätta bördan.

Antagandet af en så kallad requisitionslag vore emellertid ej den enda åtgärd, som från lagstiftningsmagtens sida vore af nöden för att det viktiga mobiliseringsarbetet måtte kunna med nödig ordning och skyndsamhet försiggå. En lag, som åt hären beredde säkerhet att vid krigsutbrottet kunna anskaffa det erforderliga antalet hästar och fordon, vore lika nödvändig.

Att härutinnan hänvisa armén till uppköp på under fred vanligt sätt vore så godt som omöjligt. Enligt beräkning uppginge antalet hästar, som armén vid dess försättande på fältfot enligt gällande mobiliseringsplaner behöfde, till omkring 20,000, utgörande 6 procent af hela antalet hästar inom landet öfver 3 år, och lätt insåges, att, då en betydlig del af hästtillgången torde vara af den beskaffenhet, att dess uttagande för krigsändamål icke kunde ifrågakomma, det procenttal af landets krigsdugliga hästar, som vid mobilisering toges i anspråk, vore så stort, att trots landets ovanliga rikedom på hästar, som i och för sig torde göra en hästanskaffningslag härstädes vida mindre tryckande än i de flesta andra europeiska stater, behofvet utan särskilda anordningar, som underlättade inköpet, svårigen kunde fyllas. I hvarje fall måste saknaden af en lag, som ålade enskilde att mot ersättning afstå sina för krigsbruk tjenliga hästar, leda till en tidsutdrägt, som för mobiliseringens fortgång kunde blifva ödesdiger; och genom antagandet af en sådan lag kunde lika litet som genom requisitionslagen någon tunga under fredstid anses vara lagd å landets befolkning.»

I den vid 1892 års urtima riksdag framlagda propositionen angående en förbättrad härordning framhålles likaledes det tvingande behovet af en hästanskaffningslag, enär organisationen af vårt försvarsväsende i sjelfva verket icke kunde anses till fullo genomförd, förr än säkerhet funnes att det stora antal hästar och fordon, hvilket för arméns mobilisering är oundgängligen nödvändigt, också måtte i farans stund med minsta möjliga tidsutdrägt stå armén till buds. Genom den förbättrade härordningens antagande uppgafs behovet af hästar vid mobilisering komma att något litet ökas, så att uttagningen, hvilken vid framläggandet af 1889 års förslag antagits skola uppgå till 6 procent af befintliga antalet hästar öfver tre år, enligt 1892 års härordning komme att varda 6,75 till 7 procent af nämnda antal.

De föreliggande lagförslagen hafva synts utskottet allenast i fråga om några detaljbestämmelser böra föranleda följande erinringar.

Lagen angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagten behof.

§ 1.

Orden »på sätt i § 74 § regeringsformen sägs» hafva af utskottet ersatts med orden: »enligt § 74 regeringsformen», i syfte att tydligt utmärka, att requisitionsrättens inträdande förutsätter, att krigsmagten blifvit stäld på krigsfot för något af de ändamål, som angifvas i nämnda grundlagsparagraf.

Orden »efter statsrådets hörande» hafva synts utskottet böra utgå, såsom öfverflödiga och måhända missledande i fråga om tolkning af efterföljande stadganden i författningen. Föreskriften, att dagen, då requisitionsrätten skall inträda, bestämmes af Konungen »i allmän kungörelse», innebär tydligen, att Konungens beslut derom skall fattas i statsrådet, hvilket ock otvetydigt framgår af bestämmelsen i § 74 regeringsformen. Bibehållandet af ifrågavarande ord skulle deremot beträffande andra stadganden i denna lag, i hvilka utan detta tillägg stadgas rätt för Konungen att i vissa afseenden meddela bestämmelser, möjligen gifva anledning till den origtiga tolkning, att sådana Konungens beslut skulle kunna fattas i kommandoväg.

Orden »kommuner och enskilde» hafva utbyttis mot: »kommuner eller enskilde» för att bringa stadgandets lydelse i full öfverensstämmelse med föreskriften i § 74 regeringsformen.

För att bringa den i sista momentet förekommande hänvisning till § 13 i öfverensstämmelse med innehållet af nämnda paragraf har en jemkning i denna hänvisning blifvit vidtagen.

§ 2.

Den i denna paragraf mom. 1 intagna föreskrift om kommunens ansvar för requisitioners utgörande synes utskottet lämpligen böra följa efter stadgandet i mom. 2 om de förnödenheter och tjänstbarheter, som kunna vara föremål för requisition, och har en sådan omflyttning af dessa moment blifvit vidtagen.

Då mat i kvarteren lika väl som kvarter bör kunna requireras ej blott för den krigsmagten tillhörande personal utan äfven för personer, som användts för krigsmagtens räkning, hafva i det af utskottet föreslagna mom. 1 uti litt. b) orden »till krigsmagten hörande personal» blifvit utbytta mot orden »den i a) omförmälda personal». Af enahanda anledning hafva orden »tillhörande krigsmagten» i litt. k) af Kongl. Maj:ts proposition blifvit uteslutna i motsvarande litt. i) uti utskottets förslag.

Beträffande litt. c) i samma moment synes requisitionsrätten böra utsträckas till att omfatta äfven den till fartyg eller andra farkoster hörande materiel, i hvilket syfte tillägg gjorts till ifrågavarande litt.

Derest jernvägar och andra transportmedel, kanaler och slussverk samt telegraf- och telefoninrättningar genom requisition tagas i anspråk, synes kommunen ej böra ansvara för requisitionens utgörande. Dessa anläggningar hafva derfor sammanförts i ett särskildt moment, det andra, och kommunens ansvar inskränkts att gälla öfriga föremål för requisition, som i det af utskottet föreslagna mom. 1 uppräknas.

Den i propositionen i § 4 mom. 3 intagna bestämmelsen, att requisition ej må omfatta annat än hvad inom orten finnes att tillgå, har utskottet ansett böra hafva sin plats i § 2. Härjemte har detta stadgande erhållit en förändrad affattning i ändamål att tydligt utmärka att, derest requisitionsrätten göres gällande mot någon, som icke är i besittning af de requirerade föremålen, denne icke kan förpligtas att från annat håll anskaffa desamma.

§ 3.

I denna paragraf har intagits en uttrycklig hänvisning till § 13, åsyftande att utmärka, att ifrågavarande indelning af riket i requisitionsområden skall bestämmas af Konungen i de närmare föreskrifter, som för verkställigheten af denna lag meddelas. Härigenom utmärkes ock, att

denna indelning skall ega rum redan under fredstid. Slutorden i första stycket »samt krigsmagtens förläggning» hafva af utskottet blifvit utslutna, då rikets administrativa indelning synes utskottet jemte de särskilda landsdelarnes tillgångar böra utgöra grunden för fördelningen.

Öfriga ändringar i denna paragraf hafva vidtagits i ändamål af förtydligande.

§ 4.

Det i mom. 1 förekommande uttrycket »behörig» under Konungens befallningshafvande lydande »administrativ myndighet» har synts utskottet vara alltför obestämdt. Utskottet har därför föreslagit, att requisition ställas till Konungens befallningshafvande eller till kronofogde, länsman eller magistrat.

För det fall att jernvägar eller andra dermed jemförliga, i det af utskottet föreslagna mom. 2 i § 2 uppräknade anläggningar genom requisition tagas i anspråk, synes utskottet requisitionen jemväl böra kunna direkt ställas till styrelse, verkställande direktör eller trafikchef.

Derest den, hvilken skall fullgöra requisition, visar tredska eller försummelse, har det synts utskottet till fyllest att stadga, att vederbörande administrativ eller kommunal myndighet har rätt att hos den tredskande eller försumlige uttaga det reqvirerade.

§ 5.

I fråga om den i mom. 4 stadgade ersättning för mat och foder, som lemnas i kvarteren, torde böra erinras, att prisen på alla slag af förnödenheter i regel betydligt stegras under krigstid. Billigheten synes därför fordra, att de, hvilka i kvarteren lemna mat och foder, böra erhålla liqvid efter markegångstaxans pris med någon förhöjning, och har utskottet ansett en sådan förhöjning af 25 procent vara lämplig och billig.

§ 6.

Nödig hänsyn till den uthållighet, man skäligen kan kräva hos en häst, synes böra föranleda någon nedsättning i beräkningen af tiden för en kördag. Med hänsyn till vunnna erfarenhet i olika delar af landet, synas högst tio timmar böra i förevarande lag bestämmas såsom måttet å ett kördagsverke, och i följd häraf fem timmar utgöra half kördag.

Då det synes vara billigt, att den forman, hvilken under mer än

ett dygn nödgas vara borta från hemmet, tillerkännes rätt att i likhet med den till krigsmagten hörande personal få inqvartering och föda, har utskottet ansett den i mom. 3 föreskrifna tid af 48 timmar böra förkortas till hälften.

§ 7.

I syfte att tydligt utmärka, att den i mom. 1 meddelade föreskrift afser enskild jernväg, som genom requisition tages i anspråk, har lydelsen af detta moment blifvit jemkad.

Derest i den för den enskilda jernvägen meddelade koncession bestämmelse finnes intagen derom, att koncessionsinnehafvaren skall vara skyldig att utan särskild ersättning inreda vagnar till militärtransporter, sker i en sådan skyldighet icke någon ändring genom den nu föreslagna bestämmelsen.

§ 8.

För att bringa stadgandet i denna paragraf, att innehafvaren af en byggnad, som användes för militärt ändamål, är berättigad till ersättning för förlorad afkastning eller nytta, i öfverensstämmelse med föreskriften i § 5 mom. 3, att qvarter för människor och djur äfvensom plats för materiel och andra effekter skola lemnas utan betalning, hafva i sista punkten af mom. 1 orden »der ej begagnandet skett för ändamål hvarom i § 5 mom. 3 sägs» blifvit tillagda.

I anledning af lydelsen af mom. 2 har i mom. 3 ordet »fartyg» ersatts med »farkost».

§ 11.

I första punkten af mom. 1 föreskrifves, att för hvarje län äfvensom för Stockholms stad skall finnas en kommission med vissa angifna åligganden, och i andra punkten, att vederbörande landsting eller stadsfullmäktige skola utse en ledamot i denna kommission. I de fall, då ett län består af två landstingsområden eller inom ett län finnes stad, som ej tillhör landsting, uppstå svårigheter vid valrättens utöfvande. Utskottet har för den skull ansett, att för hvarje landstingsområde äfvensom för stad, som ej i landsting deltagar, bör utses en kommission.

Då skäl ej synes föreligga att betaga ifrågavarande korporationer rättighet att till ledamot i kommissionen välja lämplig person utom

landstinget eller stadsfullmäktige, har utskottet i sådant syfte uteslutit orden »inom sig».

Till förekommande deraf, att urtima landsting i händelse af förfall för den valde ledamoten skall behöfva sammankallas för anställande af nytt val, har införts föreskrift, att landsting skall utse suppleant.

Den i mom. 2 vidtagna förändring utgör endast en jemkning i redaktionen.

§ 12.

Då enligt utskottets uppfattning giltig anledning saknas till bestämmelsen, att anvisning, hvilken lemnas såsom liqid för fullgjord requisition, icke må vara en löpande förbindelse, hafva orden »till fordringsgaren stäld» blifvit ur mom. 1 uteslutna. Öfriga jemningar i redaktionen hafva vidtagits i syfte att bringa paragrafens lydelse i närmare öfverensstämmelse med motsvarande paragraf i förslaget till lag angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmagtens ställande på krigsfot.

Lagen angående skyldighet för enskilde att till krigsbruk afstå hästar och fordon.

Rubriken till denna lag har synts utskottet icke tydligt angifva skilnaden mellan lagen angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner till krigsmagtens behof och den nu ifrågasvarande lagen. Äfven enligt förstnämnda lag kunna nemligen kommuner och enskilde vara skyldiga att till krigsbruk afstå hästar och fordon. Rubriken har därför synts böra omredigeras i syfte att utmärka, att det ändamål, som med den nu ifrågasvarande lagen åsyftas, är, att krigsmagten må tillförsäkras det vid densammas försättande på krigsfot erforderliga antal hästar och fordon.

§ 1.

För att undanrödja hvarje tvekan derom, att uttagande af hästar och fordon enligt denna lag icke får ske förr än förordnande enligt § 74 regeringsformen meddelats om krigsmagtens ställande på krigsfot, har utskottet i denna paragraf infört uttrycklig hänvisning till nämnda grundlagsstadgande i öfverensstämmelse med hvad af Kongl. Maj:t blifvit föreslaget i requisitionslagens första paragraf.

Till förekommande af misstyddning ha i mom. 2 litt. c) orden »embets- och» blifvit uteslutna.

Den i litt. e) af samma moment vidtagna jemkning har föranledts deraf, att de kontrakt, hvilka af poststyrelsen träffas med enskilde om befordran af post, numera ej innehålla någon bestämmelse om ett visst antal hästar, som skall dertill användas.

§§ 2 och 3.

De af utskottet föreslagna ändringar i dessa paragrafer utgöra endast smärre jemkningar i uttrycken.

§ 4.

Då enligt gällande förordning om kommunalstyrelse på landet kommunalfullmäktige, der sådana finnas, utöfva kommunalstämmans beslutanderätt i alla sådana frågor, hvilka icke äro särskildt undantagna, har ordet »kommunalfullmäktige» i mom. 1 syntts utskottet kunna utgå. Derjemte har redaktionen af sista punkten i samma moment blifvit jemkad.

§ 5.

Bestämmelsen i mom. 1, att hästar, som af kommunerna tillhandahållas, skola vara för krigsbruk dugliga, har syntts utskottet icke tillräckligt förebygga stridigheter emellan mönstringskommission och hästegare i fråga om kassation af inställda hästar. Utskottet har därför ansett sig böra i lagförslaget upptaga mera detaljerade föreskrifter i detta ämne, dervid ett inom generalstaben upprättadt förslag, afsedt att intagas i de närmare föreskrifter för lagens tillämpning, som Konungen skulle ega att meddela, tjenat utskottet till ledning.

Föreskriften i mom. 3, att, derest mönstringskommissionen i kaserad hästs ställe inköpt annan häst, vederbörande kommun skall ersätta staten det belopp, hvarmed inköpspriset öfverstiger medelpriset å de från kommunen uttagna hästar, har syntts utskottet kunna leda till oskäligen tunga för särskilda kommuner. I vissa trakter lär nemligen användas hufvudsakligen hästar, hvilka, ehuru starka och härdiga, likväl i fråga om storleken icke uppfylla det i § 5 bestämda mått. Vid sådant förhållande synes det icke vara förenligt med den grundsats, hvarpå ifrågasvarande lagstiftning hvilar — eller att skyldighet väl stadgas för egarne af hästar att af hvad som finnes mot ersättning afstå behöfligt antal för arméns mobilisering, men ej någon förpligtelse att genom inköp an-

skaffa detta antal — att kommunen ålägges något annat än att aflemna det antal hästar, som belöper sig å kommunen, så beskaffade som de hästar äro, hvilka der kunna anskaffas. Kassation af en häst, utan att genast i dess ställe aflemnas annan häst, som kan godkännas, synes derföre böra föranleda allenast, att inom kommunen i behörig ordning uttages en häst, så lämplig som möjligt, och kommunens ersättnings-skyldighet följaktligen inskränkes till det fall, att häst, som enligt § 4 uttagits, icke blifvit vid mönstringstillfället instäld. I öfverensstämmelse härmed har paragrafen erhållit en förändrad affattning.

§§ 7 och 8.

De ändringar, som vidtagits i dessa paragrafer, afse endast redaktionen.

§ 9.

Denna paragraf, hvilken innehåller föreskrift, att den, som afstått häst eller fordon, skall vara berättigad att efter krigsmagtens återgång till fredsfot mot inlösningsprisets återbärande återfå aflemnad häst eller fordon, har synts utskottet böra utgå. Å ena sidan måste nemligen uppstå synnerlig svårighet att bland det stora antal hästar och fordon, som till krigsmagten aflemnats, tillrättaskaffa vissa hästar och fordon, hvilka af de förra egarne återfordras, helst de hästar och fordon, som finnas kvar vid härens återgång till fredsfot, säkerligen i allmänhet befinna sig å helt andra orter än der de uttagits. Å andra sidan synes den rätt, man genom detta stadgande velat tillförsäkra den förre egaren, vara af föga betydelse. Han har för en aflemnad häst fått full ersättning, och han skulle nu för att återfå densamma återbära ersättningsbeloppet oafkortadt, oaktadt hästen i regel måste antagas genom användning minskats i värde.

§ 10.

Denna paragraf, hvilken motsvarar § 9 i utskottets förslag, har omredigerats i ändamål att bringa paragrafen i öfverensstämmelse med § 13 i lagen angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagtens behof.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts proposition icke kan oförändrad bifallas, ville för sin del antaga
dels följande

L a g

angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagtens behof.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 1.

1. Sedan förordnande, på sätt i 74 § regeringsformen sägs, meddelats om krigsmagtens ställande på krigsfot, må från den dag, som af Konungen, efter statsrådets hörande, i allmän kungörelse bestämmes, genom requisition af kommuner och enskilde utfordras förnödenheter och tjänstbarheter, som må vara att i orten tillgå och som erfordras för fyllande af sådan krigsmagtens oundgängliga behof, hvilka icke på annat sätt kunna med tillräcklig skyndsamhet tillgodoses. Vid krigsmagtens återgång till fredsfot upphör rätt till requisition på grund af denna lag från den dag, som på lika sätt bestämmes och kungöres.

2. Om endast en del af krigsmagten ställes på krigsfot, inskränkes requisitionsrätten till hvad som erfordras för denna del.

3. Hvad enligt requisition ut-

§ 1.

1. Sedan förordnande enligt § 74 regeringsformen meddelats om krigsmagtens ställande på krigsfot, må från den dag, som af Konungen i allmän kungörelse bestämmes, genom requisition af kommuner eller enskilde utfordras förnödenheter och tjänstbarheter, som må vara att i orten tillgå och som erfordras för fyllande af sådana krigsmagtens oundgängliga behof, hvilka icke på annat sätt kunna med tillräcklig skyndsamhet tillgodoses. Vid krigsmagtens återgång till fredsfot upphör rätt till requisition på grund af denna lag från den dag, som på lika sätt bestämmes och kungöres.

2. Om endast en del af krigsmagten ställes på krigsfot, inskränkes requisitionsrätten till hvad som erfordras för denna del.

3. Hvad enligt requisition ut-

(Kongl. Maj:ts förslag.)

göres, skall, der ej annorlunda här nedan stadgas, af statsmedel ersättas, i enlighet med de i denna lag intagna bestämmelser.

4. Rätt att göra requisition tillkommer de militära myndigheter, åt hvilka Konungen i den ordning, som i § 13 sägs, sådan rätt meddelar. Requisitionen skall alltid ske genom skriftlig, af reqvirenten undertecknad handling. För hvad enligt requisition blifvit lemnadt eller fullgjordt, skall qvitto gifvas.

§ 2.

1. För requisitions utgörande ansvarar vederbörlig kommun, så framt requisitionen icke, enligt § 4 mom. 2, ställes omedelbart till enskild kommunalmedlem, och må kommun, rörande sättet och ordningen för den behöfliga fördelningen på kommunalmedlemmarne af hvad som ifrågakommer att inom kommunen genom requisition utgöras, sjelf i laga ordning fatta beslut.

2. Genom requisition må anskaffas eller tagas i anspråk:

a) kvarter för trupper med befäl och vederlikar samt för andra, som äro vid krigsmagten anstälde eller för dess räkning använde; stallrum för hästar och slagtdjur äfvensom plats under tak i befintliga byggnader för materiel och andra effekter;

(Utskottets förslag.)

göres, skall, der ej annorlunda här nedan stadgas, af statsmedel ersättas, i enlighet med de i denna lag intagna bestämmelser.

4. Rätt att göra requisition tillkommer de militära myndigheter, åt hvilka Konungen jemlikt § 13 sådan rätt meddelar. Requisitionen skall alltid ske genom skriftlig, af reqvirenten undertecknad handling. För hvad enligt requisition blifvit lemnadt eller fullgjordt skall qvitto gifvas.

§ 2.

1. Genom requisition må anskaffas eller tagas i anspråk:

a) kvarter för trupper med befäl och vederlikar samt för andra, som äro vid krigsmagten anstälde eller för dess räkning använde; stallrum för hästar och slagtdjur äfvensom plats under tak i befintliga byggnader för materiel och andra effekter;

b) mat i kvarteren för den i a) omförmälda personal samt foder åt hästar och slagtdjur;

c) fartyg, båtar och andra farkoster, med eller utan bemanning och materiel;

d) anspann, med eller utan fordon och förmän;

e) vägvisare, budbärare, arbetsmanskap, materialier, verktyg och redskap för tillfälliga för krigsändamål erforderliga väg-, bro-, befästnings- och andra arbeten jemte till

(Kongl. Maj:ts förslag.)

b) mat i kvarteren för till krigsmagten hörande personal samt foder åt hästar och slagtdjur;

c) fartyg, båtar och andra farkoster, med eller utan bemanning, samt kanaler och slussverk med tillhörande personal och materiel;

d) anspann, med eller utan fordon och formän, jernvägar äfvensom andra transportmedel med tillhörande personal och materiel;

e) telegraf- och telefoninrättningar med tillhörande personal och materiel;

f) vägvisare, budbärare, arbetsmanskap, materialier, verktyg och redskap för tillfälliga för krigsändamål erforderliga väg-, bro-, befästnings- och andra arbeten jemte till sådana arbeten nödig mark samt byggnader och verkstäder;

g) proviant och foder jemväl under andra förhållanden, än de i mom. b) afsedda, äfvensom slagtdjur;

h) bränsle och lägerhalm för trupper i kvarter, läger eller bivack;

i) stenkol äfvensom tåg- och trävirke samt andra för utrustning af krigsfartyg erforderliga materialier;

k) vård hos befolkningen för sjuke och sårade menniskor och hästar, tillhörande krigsmagten;

l) annat, som kan behöfva undantagsvis genom requisition anskaffas, såsom beväpnings- och utrustningspersedlar, läkemedel och förbandsmaterialier, äfvensom till biträde erforderlig personal.

(Utskottets förslag.)

sådana arbeten nödig mark samt byggnader och verkstäder;

f) proviant och foder jemväl under andra förhållanden, än de i b) afsedda, äfvensom slagtdjur;

g) bränsle och lägerhalm för trupper i kvarter, läger eller bivack;

h) stenkol äfvensom tåg- och trävirke samt andra för utrustning af krigsfartyg erforderliga materialier;

i) vård hos befolkningen för sjuke och sårade menniskor och hästar;

k) annat, som kan behöfva undantagsvis genom requisition anskaffas, såsom beväpnings- och utrustningspersedlar, läkemedel och förbandsmaterialier, äfvensom till biträde erforderlig personal.

2. *Genom requisition må och tagas i anspråk: jernvägar och andra transportmedel, kanaler och slussverk, telegraf- och telefoninrättningar, jemte till sådan anläggning hörande personal och materiel.*

3. *Vederbörande kommun ansvarar för utgörande af requisition, som i mom. 1 afses, så framt icke requisitionen enligt § 4 mom. 2 ställes omedelbart till den, som skall densamma fullgöra; och eger kommunen sjelf besluta rörande sättet och ordningen för fördelningen af det requirerade.*

4. *Requisition må icke omfatta annat än hvad som finnes att tillgå hos den, som skall requisitionen utgöra.*

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 3.

För åstadkommande af en så vidt möjligt jemn fördelning vid requisitionernas utgörande indelas riket redan i fred, på sätt som af Konungen bestämmes, i requisitionsområden, hvarvid hänsyn tages ej mindre till de särskilda landsdelarnes tillgångar än ock till rikets administrativa indelning samt krigsmagtens förläggning.

Denna indelning skall, då requisitionernas beskaffenhet sådant medgifver, läggas till grund för deras utgörande.

Hvad krigsskådeplatsen angår, eger dock högste befälhafvaren, utan hinder af denna föreskrift, att i nämnda afseende utfärda nödiga bestämmelser, sedan han erhållit det bemyndigande, som i § 1 mom. 4 omförmäles.

§ 4.

1. Requisition ställes till Konungens befallningshafvande eller behörig under honom lydande administrativ myndighet.

2. Då större skyndsamhet erfordras och requisitionens ändamål eljest skulle förfelas, må requisition ställas till kommunalmyndighet eller, der sådan icke kan genast anträffas, omedelbart till den eller dem, som böra requisitionen fullgöra.

§ 3.

För åstadkommande af en så vidt möjligt jemn fördelning vid requisitionernas utgörande indelas riket, på sätt som af Konungen jemlikt § 13 bestämmes, i requisitionsområden, hvarvid hänsyn tages ej mindre till de särskilda landsdelarnes tillgångar än ock till rikets administrativa indelning.

Denna indelning skall, då requisitionernas beskaffenhet sådant medgifver, läggas till grund för deras utgörande. Utan hinder deraf eger dock, hvad krigsskådeplatsen angår, högste befälhafvaren, sedan rätt att göra requisition för honom inträdt, att i nämnda afseende utfärda nödiga bestämmelser.

§ 4.

1. Requisition ställes till Konungens befallningshafvande eller till kronofogde, länsman eller magistrat, eller ock, i fall som i § 2 mom. 2 afses, till styrelse, verkställande direktör eller trafikchef.

2. Då större skyndsamhet erfordras och requisitionens ändamål eljest skulle förfelas, må requisition ställas till kommunal myndighet eller, der sådant icke kan ske, omedelbart

(Kongl. Maj:ts förslag.)

3. Requisition må icke omfatta annat än hvad inom orten finnes att tillgå.

4. Vägrar eller försummar någon att requisition behörigen eller i rätt tid fullgöra, eger administrativ eller kommunal myndighet att använda det tvång, som erfordras för det requirerades uttagande. Kan dröjsmålet medföra våda och är civil myndighet ej när, tillkommer ock militärmyndighet samma rätt mot ansvar, vid missbruk, efter lag.

§ 5.

1. Qvarter lemnas:

för tågande trupper och militärtransporter,

för till ortens försvar eller eljest derinom förlagda trupper och militära anstalter.

2. Qvarter lemnas i mån af utrymme i tillgängliga hus och byggnader å all egendom såväl i stad som på landet; dock äro invånarne ej skyldige att lemna de rum eller sängar, der de vanligen hafva sitt nattläger.

3. Qvarter för människor, stallrum för hästar och slagtdjur samt, i mån af behof, plats under tak för materiel och andra effekter lemnas utan betalning.

4. Mat, som lemnas i qvarteren, skall vara efter ortens sed och ersättes, likasom i qvarteren lemnadt foder, efter det pris markegångstaxan upptager.

(Utskottets förslag.)

till *den*, som bör requisitionen fullgöra.

3. Vägrar eller försummar någon att requisition behörigen eller i rätt tid fullgöra, eger administrativ eller kommunal myndighet att *hos honom uttaga det requirerade*. Kan dröjsmålet medföra våda och är civil myndighet ej när, tillkommer ock militärmyndighet samma rätt *vid* ansvar, *för* missbruk, efter lag.

§ 5.

1. Qvarter lemnas:

för tågande trupper och militärtransporter,

för till ortens försvar eller eljest derinom förlagda trupper och militära anstalter.

2. Qvarter lemnas i mån af utrymme i tillgängliga hus och byggnader å all egendom såväl i stad som på landet; dock äro invånarne ej skyldige att lemna de rum *och* sängar, der de vanligen hafva sitt nattläger.

3. Qvarter för människor, stallrum för hästar och slagtdjur samt, i mån af behof, plats under tak för materiel och andra effekter lemnas utan betalning.

4. Mat, som lemnas i qvarteren, skall vara efter ortens sed och ersättes, likasom i qvarteren lemnadt foder, efter det pris markegångstaxan upptager *med tjugufem procent förhöjning derutöfver*.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

5. I öfrigt lända i fråga om kvarter gällande inqvarteringsordningar och författningar om truppers och persedlars fortskaffande i tillämpliga delar till efterrättelse; skolande dock, vid behof af trängre inqvartering än i vederbörliga inqvarteringsordningar är föreskrifvet, en hvar af krigsmagten åtnöjas med det utrymme, som kan lemnas.

§ 6.

1. Då i annan ordning, än för kronoskjuts finnes föreskrifvet, anspann med eller utan fordon på requisition lemnas, utgår ersättningen efter kördag, beräknad till högst tolf timmar, med det pris markgångstaxan bestämmer. Begagnas fordon endast sex timmar eller mindre, utgår ersättningen för half kördag.

2. För färd från bostaden till inställelseplatsen, äfvensom för hemfärden, undfås ingen ersättning, om afståndet understiger en nymil. Uppgår afståndet till en, men understiger två nymil, lemnas därför särskild ersättning med forlön för en fjerdedels kördag, och om afståndet uppgår till två nymil eller derutöfver med forlön för en fjerdedels kördag för hvarje full nymil af det samma.

3. Forman, som nödgas vara borta från hemmet mer än fyratioåtta timmar, eger utan afdrag på forlönen att på den för honom be-

(Utskottets förslag.)

5. I öfrigt lända i fråga om kvarter gällande inqvarteringsordningar och författningar om truppers och persedlars fortskaffande i tillämpliga delar till efterrättelse; skolande dock, vid behof af trängre inqvartering än i vederbörliga inqvarteringsordningar är föreskrifvet, en hvar af krigsmagten åtnöjas med det utrymme, som kan lemnas.

§ 6.

1. Då i annan ordning, än för kronoskjuts finnes föreskrifvet, anspann med eller utan fordon på requisition lemnas, utgår ersättningen efter kördag, beräknad till högst tio timmar, med det pris markgångstaxan bestämmer. Begagnas *anspann* endast *fem* timmar eller mindre, utgår ersättningen för half kördag.

2. För färd från bostaden till inställelseplatsen, äfvensom för hemfärden, undfås ingen ersättning, om afståndet understiger en nymil. Uppgår afståndet till en, men understiger två nymil, lemnas därför särskild ersättning med forlön för en fjerdedels kördag, och om afståndet uppgår till två nymil eller derutöfver med forlön för en fjerdedels kördag för hvarje full nymil af det samma.

3. Forman, som nödgas vara borta från hemmet mer än *tjugufyra* timmar, eger utan afdrag på forlönen att på den för honom be-

(Kongl. Maj:ts förslag.)

stämda farvägen tillgodonjuta enahanda rätt till inqvartering och föda för sig och sina dragare, som om han tillhörde krigsmagten.

4. För den skada eller betydligare försämring, som å djur eller fordon bevisligen uppkommit under begagnandet utan egarens eller formannens förvällande, är egaren berättigad till full ersättning. Tages anspann med eller utan fordon i anspråk för längre tid än fyratioåtta timmar eller för oviss tid eller väglängd, skola hästar, åkdon och selytg värderas vid inställelsen. Har sådan värdering icke då kunnat ske, bör den så snart som möjligt derefter verkställas.

§ 7.

1. Vid enskild jernväg, som står till krigsmagtens förfogande för fortskaffning af trupper och krigsförnödenheter, vare egaren pliktig att å jernvägens vagnar anordna nödig inredning för dylik fortskaffning.

2. Militärtransporter betalas efter faststald taxa eller de särskilda bestämmelser, som kunna för jernvägen vara gällande. Ersättning för jernväg, som eljest i sin helhet eller till viss del för krigsändamål tages i anspråk likasom för jernvägsmateriel, lemnas i förhållande till den tid, hvarunder jernvägen eller materielen varit egaren afhänd, samt den skada eller betydligare försämring densamma lidit.

Bih. till Riksd. Prot. 1895. 7 Saml. 15 Häft.

(Utskottets förslag.)

stämda farvägen tillgodonjuta enahanda rätt till inqvartering och föda för sig och sina dragare, som om han tillhörde krigsmagten.

4. För den skada eller betydligare försämring, som å djur eller fordon bevisligen uppkommit under begagnandet utan egarens eller formannens förvällande, är egaren berättigad till full ersättning. Tages anspann med eller utan fordon i anspråk för längre tid än fyrtioåtta timmar eller för oviss tid, skola hästar, åkdon och selytg värderas vid inställelsen. Har sådan värdering icke då kunnat ske, bör den så snart som möjligt derefter verkställas.

§ 7.

1. Egare till enskild jernväg, som genom requisition tages i anspråk, vare pliktig att å jernvägens vagnar anordna nödig inredning för fortskaffning af trupper och krigsförnödenheter.

2. Militärtransporter betalas efter faststald taxa eller de särskilda bestämmelser, som kunna för jernvägen vara gällande. Ersättning för jernväg, som eljest i sin helhet eller till viss del för krigsändamål tages i anspråk, likasom för jernvägsmateriel lemnas i förhållande till den tid, hvarunder jernvägen eller materielen varit egaren afhänd, samt den skada eller betydligare försämring densamma lidit.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

3. För kanaler, slussverk, telegraf- och telefoninrättningar, som tagas i anspråk, utgår ersättningen enligt de i mom. 2 anförda grunder.

§ 8.

1. Då tomma eller obegagnade hus och byggnader, skogs- och hagmarker samt öppna, obrukade fält enligt denna lag användas för militära ändamål, lemnas ingen annan ersättning än för derå bevisligen uppkommen skada. För begagnandet af andra byggnader och annan mark lemnas ersättning icke allenast för sådan skada utan äfven för den för innehafvaren deraf förlorade afkastning eller nytta.

2. Efter samma grunder utgår ersättning för fartyg, båtar och andra farkoster.

3. Fartyg, som användas till försänkningar eller likartade ändamål, ersättas till fulla värdet.

(Utskottets förslag.)

3. För kanaler, slussverk, telegraf- och telefoninrättningar, som tagas i anspråk, utgår ersättningen enligt de i mom. 2 anförda grunder.

§ 8.

1. Då tomma eller obegagnade hus och byggnader, skogs- och hagmarker samt öppna, obrukade fält enligt denna lag användas för militära ändamål, lemnas ingen annan ersättning än för derå bevisligen uppkommen skada. För begagnandet af andra byggnader och annan mark lemnas ersättning icke allenast för sådan skada utan äfven, *der ej begagnandet skett för ändamål, hvarom i § 5 mom. 3 sägs, jemväl* för den för innehafvaren förlorade afkastning eller nytta.

2. Efter samma grunder utgår ersättning för *begagnandet af* fartyg, båtar och andra farkoster.

3. *Farkost*, som användes till försänkning eller likartadt ändamål, ersättes till fulla värdet.

§ 9.

Inom krigsskådeplats gäller, i stället för markegångstaxa, särskild taxa, som upprättas af den i § 11 omnämnda kommission och kungöres af vederbörande Konungens befallningshafvande.

Pris å arbete eller varor, som upptagas å taxa för krigsskådeplats, får icke understiga motsvarande pris enligt markegångstaxan.

§ 10.

1. Der vederbörliga taxor icke upptaga pris å requirerade arbeten

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

eller varor, skall hvad som genom requisition utgöres ersättas till fulla värdet efter gångbart pris.

2. För forsling af requirerade varor till aflemningsplats utgår ersättning enligt § 6.

§ 11.

1. För hvarje län äfvensom för Stockholms stad skall finnas en kommission, med åliggande att upprätta taxa för requisitioner inom krigsskådeplats, att pröfva och bestämma fordringsbeloppen för inom länet eller hufvudstaden utgjorda requisitioner, der ersättning för dessa icke utgår efter behörigen fastställda taxor, samt i öfrigt handlägga sådana ärenden, som ega sammanhang med ersättning för utgjorda requisitioner eller för derunder uppkommen skada.

Kommissionen skall bestå af trenne ledamöter, nemligen en ledamot, tillika ordförande, vald af vederbörande landsting eller stadsfullmäktige inom sig, en intendentur-tjensteman eller officer, utsedd af arméfördelningschefen (militärbefälhafvaren), samt en civil tjänsteman, tillika sekreterare, utsedd af Konungens befallningshafvande.

2. Huru ändring i kommissionens beslut må hos Konungen sökas, bestämmes i den ordning som i § 13 sägs.

§ 11.

1. För hvarje *landstingsområde äfvensom för stad, som ej i landsting deltager*, skall finnas en kommission, med åliggande att upprätta taxa för requisitioner inom krigsskådeplats, att pröfva och bestämma fordringsbeloppen för inom *landstingsområdet* eller *staden* utgjorda requisitioner, der ersättning för dessa icke utgår efter behörigen fastställda taxor, samt i öfrigt handlägga sådana ärenden, som ega sammanhang med ersättning för utgjorda requisitioner eller för derunder uppkommen skada.

Kommissionen skall bestå af trenne ledamöter, nemligen en ledamot, tillika ordförande, vald af vederbörande landsting eller *stadsfullmäktige*, en intendentur-tjensteman eller officer, utsedd af arméfördelningschefen (militärbefälhafvaren), samt en civil tjänsteman, tillika sekreterare, utsedd af Konungens befallningshafvande. *Landsting utser jemväl suppleant för den af landstinget valde ledamoten.*

2. *Ändring i kommissionens beslut må hos Konungen sökas, i enlighet med de närmare föreskrifter, som af Konungen meddelas.*

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 12.

1. Liquid för fullgjord requisition skall, efter fordringsbeloppets pröfning och godkännande, der så ske kan, erläggas kontant, men, då detta ej låter sig göra, genom en till fordringsegaren stäld, tre månader efter utställandet till betalning förfallen anvisning. Sådan anvisning löper med fem procent ränta från och med den dag, då requisitionen fullgjordes.

2. Sättet och ordningen för fordringsbeloppens pröfning och godkännande, äfvensom hvilka myndigheter ega behörighet att utställa anvisningar, bestämmes uti den ordning § 13 angifver.

3. Anvisning inlöses å ort och tid, som genom allmän kungörelse tillkännagifves.

§ 13.

De närmare föreskrifter, som för verkställigheten af denna lag blifva erforderliga, utfärdas af Konungen.

§ 14.

Angående skyldighet för enskilde att till krigsbruk afstå hästar och fordon är särskildt stadgadt.

§ 12.

1. Liquid för fullgjord requisition skall, efter fordringsbeloppets pröfning och godkännande, der så ske kan, erläggas kontant, men, då detta ej låter sig göra, genom *en tre* månader efter utställandet till betalning förfallen anvisning. Sådan anvisning löper med fem procent ränta från och med *dagen för utställandet*.

2. Sättet och ordningen för fordringsbeloppens pröfning och godkännande, äfvensom hvilka myndigheter ega behörighet att utställa anvisningar, bestämmes *af Konungen*.

3. Anvisning inlöses å ort och tid, som genom allmän kungörelse tillkännagifves.

§ 13.

De närmare föreskrifter, som för verkställigheten af denna lag blifva erforderliga, *meddelas* af Konungen.

§ 14.

Angående *anskaffande af hästar och fordon för krigsmagtens ställande på krigsfot* är särskildt stadgadt.

dels ock följande

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

angående skyldighet för enskilde att till krigsbruk afstå hästar och fordon.

§ 1.

1. Egare af hästar och af fordon äro, med de undantag, mom. 2 af denna paragraf innehåller, skyldige att, när så erfordras, till krigsbruk afstå de samma i den ordning och mot den ersättning, som i denna lag sägs.

2. Befriade från denna skyldighet äro:

a) Konungen och medlemmar af det kongl. huset för det antal hästar och fordon, Konungen, för eget och medlemmarnes behof, finner för godt bestämma;

b) personer, tillhörande främmande magters härvarande beskickningar och konsulat, så vida de icke äro svenske undersåtar;

c) embets- och tjänstemän, läkare och veterinärer för de hästar och fordon, hvilka för utöfvandet af deras tjänst eller yrke äro behöfliga;

d) personer, hvilka kontraktsenligt förbundit sig att för truppernas årliga öfningar tillhandahålla hästar samt vid mobilisering öfver-

L a g

angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmagten ställande på krigsfot.

§ 1.

1. Sedan förordnande enligt § 74 regeringsformen meddelats om krigsmagten ställande på krigsfot, äro egare af hästar och fordon med de undantag, som i mom. 2 stadgas, skyldige att, när så erfordras, till krigsbruk afstå de samma i den ordning och mot den ersättning, som i denna lag sägs.

2. Befriade från denna skyldighet äro:

a) Konungen och medlemmar af det kongl. huset för det antal hästar och fordon, Konungen, för eget och medlemmarnes behof, finner för godt bestämma;

b) personer, tillhörande främmande magters härvarande beskickningar och konsulat, så vida de icke äro svenske undersåtar;

c) tjänstemän, läkare och veterinärer för de hästar och fordon, hvilka för utöfvandet af deras tjänst eller yrke äro behöfliga;

d) personer, hvilka kontraktsenligt förbundit sig att för truppernas årliga öfningar tillhandahålla hästar samt vid mobilisering öfver-

(Kongl. Maj:ts förslag.)

låta dem till kronan, för det antal hästar kontrakten omfatta;

e) personer, med hvilka poststyrelsen uppgjort kontrakt om postbefordran, för det antal hästar, nämnda kontrakt omfattar, jemte nödiga fordon för kontraktets fullgörande;

f) gästgivare och skjutsentreprenörer för egna, till skjutsskyldighetens uppehållande nödiga hästar och fordon.

§ 2.

Det antal hästar, som erfordras för krigsmagtens ställande på krigsfot, bestämmes af Konungen, särskildt för fastlandet och särskildt för Gotlands län, samt fördelas likaledes af Konungen på vederbörliga kommuner efter förhållandet mellan antalet hästar öfver tre år inom hvarje kommun och, hvad fastlandets kommuner angår, hela antalet hästar derstädes af sagda ålder samt, hvad kommunerna i Gotlands län angår, hela antalet hästar af enahanda ålder i nämnda län.

Sådan fördelning verkställles hvart femte år.

§ 3.

1. Sedan Konungen förordnat om krigsmagtens ställande på krigsfot, skall det åligga hvarje kommun inom riket att å mönstringsställen och tider, som af Kongl. Maj:ts be-

(Utskottets förslag.)

låta dem till kronan, för det antal hästar kontrakten omfatta;

e) personer, med hvilka poststyrelsen uppgjort kontrakt om postbefordran, för det antal hästar och fordon, som för kontraktets fullgörande erfordras;

f) gästgivare och skjutsentreprenörer för egna, till skjutsskyldighetens uppehållande nödiga hästar och fordon.

§ 2.

Det antal hästar, som erfordras för krigsmagtens ställande på krigsfot, bestämmes af Konungen, särskildt för fastlandet och särskildt för Gotlands län, samt fördelas likaledes af Konungen på vederbörliga kommuner efter förhållandet mellan antalet hästar öfver tre år inom hvarje kommun och, hvad fastlandet angår, hela antalet hästar derstädes af sagda ålder samt, hvad Gotlands län angår, hela antalet hästar af enahanda ålder i nämnda län.

Sådan fördelning verkställles hvart femte år.

§ 3.

1. Sedan Konungen förordnat om krigsmagtens ställande på krigsfot, skall det åligga hvarje kommun inom riket att å mönstringsställen och tider, som af Konungens befall-

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

fallningshafvande, uppå förslag af vederbörande militärmyndighet, utsättas, hålla till handa det antal hästar, för hvilkas anskaffande kommunen, enligt § 2, skall ansvara.

2. Sker öfvergången till krigsfot icke samtidigt för hela krigsmagten, bestämmes af Konungen, i hvilken ordning skyldigheten för de särskilda kommunerna inträder att till fyllande af krigsmagten behof af hästar bidra.

§ 4.

1. Inom hvarje kommun skall ofördröjligen efter det Konungen förordnat om krigsmagten ställande på krigsfot af stads- eller kommunalfullmäktige eller, der sådana icke finnas, å allmän rådstuga eller kommunalstämma utses en särskild nämnd af fem personer, hvilken inom kommunen uttager de hästar, som, enligt § 3, skola å mönstringsställena tillhandahållas. Vid hästarnes uttagande bör tillses, att den enskilde kommunalmedlemmar derigenom drabbande tunga, så vidt möjligt är, jemnt fördelas, och skola hästar af synnerligen högt värde vid valet förbigås.

2. I fråga om valbarhet till denna nämnd, rätten att afsäga sig ledamotskap i den samma samt vilkoren för nämndens beslutsmessighet gäller i tillämpliga delar, hvad i förordningen om kommunalstyrelse

ningshafvande, uppå förslag af vederbörande militärmyndighet, utsätts, hålla till handa det antal hästar, som enligt § 2 belöper sig på kommunen.

2. Sker öfvergången till krigsfot icke samtidigt för hela krigsmagten, bestämmes af Konungen, i hvilken ordning skyldigheten för de särskilda kommunerna inträder att till fyllande af krigsmagten behof af hästar bidra.

§ 4.

1. Inom hvarje kommun skall ofördröjligen efter det Konungen förordnat om krigsmagten ställande på krigsfot å kommunalstämma eller af stadsfullmäktige eller, der sådana icke finnas, å allmän rådstuga utses en särskild nämnd af fem personer, hvilken inom kommunen uttager de hästar, som, enligt § 3, skola å mönstringsställena tillhandahållas. Vid hästarnes uttagande bör tillses, att bördan, så vidt ske kan, jemnt fördelas, och skola hästar af synnerligen högt värde vid valet förbigås.

2. I fråga om valbarhet till denna nämnd, rätten att afsäga sig ledamotskap i den samma samt vilkoren för nämndens beslutsmessighet gäller i tillämpliga delar, hvad i förordningen om kommunalstyrelse

(Kongl. Maj:ts förslag).

på landet finnes för kommunalnämnd i enahanda afseenden stadgadt.

§ 5.

1. De hästar, som af kommunerna tillhandahållas, skola vara för krigsbruk duglige.

2. Hästarnes duglighet till krigsbruk pröfvas af en mönstringskommission, bestående af tre medlemmar, utsedde, en af militärmyndighet, en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande och en af kommunen i den ordning § 4 bestämmer. Mönstringskommissionen biträdes af en veterinär och en protokollsförare, dertill af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnade.

3. Blifva hästar kasserade eller hafva hästar, som enligt § 4 uttagits, icke blifvit vid mönstrings-tillfället inställda, och aflemnas ej genast i deras ställe af kommunen andra hästar, som kunna godkännas,

(Utskottets förslag).

på landet finnes för kommunalnämnd i enahanda afseenden stadgadt.

§ 5.

1. De hästar, som af kommunerna tillhandahållas, skola:

a) vara af kraftig kroppsbyggnad och mäta minst 1,38 meter bakom sadeln;

b) icke vara behäftade med fel, som förringa hästens användbarhet som drag- eller ridhäst;

c) hafva en ålder af fyra till femton år, derest hästen uttages såsom draghäst, och fem till tio år, derest den uttages såsom ridhäst, dock att fullt inriden häst under fem eller öfver tio år äfven må kunna godkännas.

Hingstar och dräktiga ston må ej uttagas.

2. Hästarnes duglighet pröfvas af en mönstringskommission, bestående af tre medlemmar, utsedde, en af militärmyndighet, en af Konungens befallningshafvande och en af kommunen i den ordning § 4 bestämmer. Mönstringskommissionen biträdes af en veterinär och en protokollsförare, hvilka af Konungens befallningshafvande förordnas.

3. Blifva hästar kasserade eller hafva hästar, som enligt § 4 uttagits, icke blifvit vid mönstrings-tillfället inställda, och aflemnas ej genast i deras ställe af kommunen andra hästar, som kunna godkän-

(Kongl. Maj:ts förslag).

eger mönstringskommissionen inköpa eller, om tillfälle dertill ej yppas, låta, med biträde af kronobetjeningen, inom kommunen uttaga det bristande antalet hästar; skolande i förstnämnda fall det belopp, hvarmed de sålunda anskaffade hästarnes inköpspris kan komma att öfverstiga det pris, som i medeltal blifvit åsatt de från kommunen enligt § 4 uttagna hästar, ersättas staten af kommunen, mot godtgörelse af den hästegare, som genom försummelse att fullgöra stadgade föreskrifter kan anses vara till kommunens utgift vållande.

4. Med hästarne, som vid aflemnandet böra hafva skoningen i godt skick, skall ock följa ryktdon, grimma, täcke af ylle, täckgjord, en omgång lösa hästskor och, der så ske kan, fodertornist samt dessutom foder för tre dygn.

(Utskottets förslag).

nas, eger mönstringskommissionen låta, med biträde af kronobetjeningen, inom kommunen uttaga eller, der uttagna hästar icke blifvit inställda, i stället inköpa det bristande antalet hästar; skolande i sistnämnda fall det belopp, hvarmed de sålunda anskaffade hästarnes inköpspris kan komma att öfverstiga det pris, som i medeltal blifvit åsatt de från kommunen enligt § 4 uttagna hästar, ersättas staten af kommunen, mot godtgörelse af hästegare, som genom försummelse att fullgöra stadgade föreskrifter vållat kommunens utgift.

4. Med hästarne, som vid aflemnandet böra hafva skoningen i godt skick, skall ock följa ryktdon, grimma, täcke af ylle, täckgjord, en omgång lösa hästskor och, der så ske kan, fodertornist samt dessutom foder för tre dygn.

§ 6.

Hästarne jemte de i § 5 omförmälda persedlar äfvensom fodret inlösas af staten mot ett pris, hvilket af mönstringskommissionen fastställes till det belopp, som motsvarar ej mindre hästarnes och persedlarnes samt fodrets fulla värde, än ock kostnaden för hästarnes inställande på mönstringsstället.

Kan militärpersonal ej infinna sig å mönstringsstället för hästarnes emottagande, utgår ersättning äfven för hästarnes förande derifrån till vederbörlig truppafdelning genom de aflemnandes försorg.

§ 7.

1. Sedan förordnad blifvit om krigsmagtens ställande på krigsfot,

Bih. till Riksd. Prot. 1895. 7 Saml. 15 Häft.

§ 7.

1. Sedan förordnad blifvit om krigsmagtens ställande på krigsfot,

4

(Kongl. Maj:ts förslag.)

kan i kommunerna till inlösen för statens räkning uttagas det antal af der befintliga till krigsbruk tjenliga fordon, som, utöfver hvad förut finnes till krigsförvaltningens förfogande, är för krigsmagten erforderligt.

2. Med hvarje fordon skall, utom dess vanliga tillbehör, aflemnas seltyg.

3. Fordonens fördelning på kommunerna bestämmes hvart femte år af Konungen; och gälla beträffande fordonens uttagning och tillhandahållande äfvensom inlösningsprisets fastställande m. m. enahanda bestämmelser som i fråga om hästar.

§ 8.

1. De fastställda inlösningsprisen å aflemnade hästar och fordon med tillbehör betalas kontant å mönstringsställena eller, der så ej kan ske, genom af mönstringskommissionen utställda, tre månader efter utställandet till betalning förfallande anvisningar. Sådan anvisning löper med fem procent ränta från och med dagen för utställandet.

2. Anvisningarna inlöses å ort och tid, som genom allmän kungörelse tillkännagifvas.

§ 9.

Egare af häst eller fordon är berättigad att, efter krigsmagten

(Utskottets förslag.)

kan i kommunerna till inlösen för statens räkning uttagas det antal af der befintliga till krigsbruk tjenliga fordon, som, utöfver hvad förut finnes till krigsförvaltningens förfogande, är för krigsmagten erforderligt.

2. Med hvarje fordon skall, utom dess vanliga tillbehör, aflemnas seltyg.

3. Fordonens fördelning på kommunerna bestämmes hvart femte år af Konungen; och gälla beträffande fordonens uttagning och tillhandahållande äfvensom inlösningsprisets fastställande *i tillämpliga delar* enahanda bestämmelser som i fråga om hästar.

§ 8.

1. De fastställda inlösningsprisen å aflemnade hästar och fordon med tillbehör betalas kontant å mönstringsställena eller, der så ej kan ske, genom af mönstringskommissionen utställda, tre månader efter utställandet till betalning *förfallna* anvisningar. Sådan anvisning löper med fem procent ränta från och med dagen för utställandet.

2. *Anvisning inlöses* å ort och tid, som genom allmän kungörelse tillkännagifves.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

återgång till fredsfoot, mot inlösnings-
prisets återbärande återfå aflemnad
häst eller fordon.

§ 10.

De vidare bestämmelser, som för
tillämpning af denna lag erfordras,
utfärdas af Kongl. Maj:t.

§ 9.

*De närmare föreskrifter, som för
verkställigheten af denna lag blifva
erforderliga, meddelas af Konungen.*

Stockholm den 26 mars 1895.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation

dels beträffande § 2 mom. 4 i lagen angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagtens behof af herrar *Kardell, J. Anderson, P. G. Petersson, Näslund, E. Svensson* och *J. A. Lundström*, hvilka anført:

Det förefaller oss betänkligt att lemna vederbörande rätt att genom requisition uttaga alla en persons tillgångar. Visserligen är det svårt, om icke omöjligt, att uppdraga någon bestämd gräns, der requisitionsrätten bör upphöra, och vi vilja icke heller försöka det. Deremot anse vi, att till detta moment bör fogas ett tillägg af allmänt innehåll, hvars tillämpning visserligen faktiskt kommer att bero af reqvirentens subjektiva omdöme, men som dock bör erinra honom om hans förpligtelse att iakttaga mensklighetens bud. På grund deraf hemställa vi, att ifrågasvarande moment må erhålla följande lydelse:

Requisition må icke omfatta annat än hvad som finnes att tillgå hos den, som skall requisitionen utgöra, ej heller sådant, som för dennes behof är oundgängligen nödvändigt.

dels ock af herrar *Ölander* och *E. Svensson* i afseende å sammansättningen af den i § 11 i lagen angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagts behof omförmälda kommission.

Herrar *F. Andersson* och *Erickson* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.

Härjemte har herr *Nästund* velat tillkännagifva, att han icke deltagit i den slutliga behandlingen af lagen angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmagts ställande på krigsfot.